

Hotărâri-pilot¹

Care este procedura hotărârii-pilot

Circa 59,800 de cauze sunt pendinte în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, multe dintre acestea fiind „cauze repetitive” care își au originea într-o disfuncție cronică la nivel intern. Procedura hotărârii-pilot a fost dezvoltată ca tehnică pentru a identifica problemelor structurale aflate la baza cauzelor repetitive îndreptate împotriva multor țări și pentru a impune statelor obligația de a remedia acele probleme. În cazul în care primește mai multe cereri care au la bază aceeași cauză, Curtea poate selecta una sau mai multe dintre acestea pentru tratament prioritar în cadrul procedurii-pilot. În hotărârea-pilot, sarcina Curții nu este doar de a decide dacă într-o anumită cauză a fost încălcată [Convenția europeană a drepturilor omului](#), ci și de a identifica problema structurală și de a-i da guvernului indicații clare privind tipul măsurilor reparatorii necesare pentru remediarea ei.

Una dintre caracteristicile principale ale procedurii hotărârii-pilot constă în faptul că permite Curții amânarea – sau „înghețarea” – pe o anumită perioadă a cauzelor care fac obiectul procedurii, cu condiția ca guvernul în cauză să ia rapid măsurile interne necesare pentru a se conforma hotărârii. Cu toate acestea, Curtea poate relua examinarea cauzelor amânate de fiecare dată când interesul justiției o impune.

Obiectivele procedurii hotărârii-pilot

- să sprijine cele 47 de state europene care au ratificat Convenția europeană a drepturilor omului să rezolve problemele structurale sau sistemice la nivel național;
- să ofere persoanelor în cauză posibilitatea unei reparații mai rapide;
- să ajute Curtea Europeană a Drepturilor Omului să-și gestioneze volumul de muncă cu mai multă eficacitate și diligență reducând numărul cauzelor similare, de regulă complexe, care trebuie să facă obiectul unei examinări minuțioase.

Hotărârea-pilot

Cauza [Broniowski împotriva Poloniei](#) (hotărârea Marii Camere din 22 iunie 2004) este prima cauză în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a adoptat o hotărâre-pilot, cu privire la problema bunurilor imobile situate dincolo de râul Bug, problemă care afecta peste 80 000 de persoane (a se vedea infra, la „Atingeri aduse dreptului de proprietate”).

Codificare: art. 61 din Regulamentul Curții

În februarie 2011, Curtea a introdus în Regulament un articol nou, care clarifică modul în care tratează potențialele încălcări structurale sau sistemice ale drepturilor omului ².

Noul articol codifică „procedura hotărârii-pilot” care există deja și are ca obiect cazurile în care o disfuncționalitate sistemică și structurală din statul în cauză a cauzat sau poate cauza introducerea altor cereri similare în fața Curții. Luând în considerare

1. Această fișă nu cuprinde decât hotărârile-pilot stricto sensu, adică acelea care, în conformitate cu art. 61 § 3 din [Regulamentul Curții Europene a Drepturilor Omului](#) conțin în dispozitivul (concluzia) hotărârii natura problemei sistemice și tipul măsurilor reparatorii pe care statul respectiv va trebui să le adopte. Nu sunt incluse aici hotărârile în care o problemă sistemică și adoptarea unor măsuri apar ca simplă mențiune în motive (motivarea Curții).

2. A se vedea [comunicatul de presă](#) din 24 martie 2011.

experiența dobândită de Curte la aplicarea acestei proceduri în privința unor state diverse și a unor situații diferite, noul articol instituie un cadru normativ clar pentru hotărârile-pilot.

Atingeri aduse dreptului la protecția proprietății

Broniowski împotriva Poloniei

22 iunie 2004 (Marea Cameră)

Problema structurală: În urma modificării frontierei poloneze la sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial, statul polonez s-a angajat să acorde despăgubiri repatriaților polonezi care au fost nevoiți să-și abandoneze bunurile imobile situate peste râul Bug și aflate în prezent pe teritoriul ucrainean, belorus sau lituanian. Cu ocazia cererii unui resortisant polonez care se plângea de lipsa unei despăgubiri reale, Curtea constată existența, în ordinea juridică poloneză, a unei deficiențe structurale care privează o întreagă categorie de persoane particulare (aproape 80 000 de persoane) de dreptul lor la respectarea bunurilor lor.

Măsuri solicitate de Curte: să se garanteze, prin măsuri legale și practici administrative corespunzătoare, punerea în aplicare a unui drept patrimonial sau a unei compensații pentru ceilalți reclamanți interesați de bunurile abandonate peste râul Bug.

Monitorizare: În urma acestei hotărâri și a amânării cererilor similare de către Curte (a se vedea [comunicatul de presă](#) din 31 august 2004), Polonia a adoptat în iulie 2005 o nouă lege privind compensația financiară pentru bunurile abandonate peste râul Bug. Considerând efective noile dispoziții legislative și regimul despăgubirilor pe care acestea l-au introdus, Curtea a radiat în 2007 și 2008 peste 200 de cereri similare care fuseseră amânate și a decis că nu se mai justifică menținerea cererii din procedura hotărârii-pilot în cauzele respective (a se vedea comunicatele de presă din [12 decembrie 2007](#) și [6 octombrie 2008](#)).

Hutten-Czapska împotriva Poloniei

19 iunie 2006 (Marea Cameră)

Problemă structurală: disfuncționalitate a dispozitivului legislativ de control asupra chiriilor. Acesta din urmă impunea un număr de restricții asupra drepturilor proprietarilor și, în special, stabilea un plafon al chiriei atât de jos încât aceștia nu puteau nici măcar să acopere costurile de întreținere a imobilelor lor, cu atât mai puțin să realizeze un profit. Curtea a considerat că aproape 100 000 de proprietari ar putea fi vizați.

Măsuri solicitate de Curte: să se organizeze, în ordinea juridică poloneză, un mecanism care stabilește un echilibru just între interesele proprietarilor și interesul general al colectivității, în conformitate cu principiile protecției dreptului de proprietate formulate în Convenție.

Monitorizare: În martie 2011, Curtea a închis procedura hotărârii-pilot după ce a constatat că Polonia și-a modificat legislația astfel încât să permită proprietarilor să își recupereze costurile întreținerii bunurilor lor, să obțină treptat un randament al capitalului investit prin intermediul chiriei, să obțină un „profit corect și să aibă o posibilitate rezonabilă de a fi despăgubiți pentru încălcările aduse drepturilor lor de proprietate” (a se vedea [comunicatul de presă](#) din 31 martie 2011).

Suliagic împotriva Bosniei și Herțegovinei

3 noiembrie 2009

Problemă structurală: problemă sistemică determinată de deficiențele planului de rambursare a fondurilor în valută depuse anterior disoluției Republicii Socialiste Federative Iugoslavia (RSFI). Reclamantul, bosniac, s-a plâns de absența emisiunii obligațiunilor de stat care, prevăzute de legea bosniacă, trebuiau să permită rambursarea depunerilor în valută efectuate de către persoane particulare la băncile bosniace anterior destrămării Iugoslaviei. Peste 1 350 de cauze similare erau pendinte în fața Curții.

Măsuri solicitate de Curte: să se asigure, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, emisiunea de obligațiuni de stat, plata tranșelor restante și plata dobânzilor moratorii în cazul întârzierii plății.

Monitorizare: Curtea a încheiat această procedură a hotărârii-pilot în noiembrie 2010, hotărând că problema a fost soluționată (a se vedea decizia [Zadrić împotriva Bosniei-Herțegovinei](#) din 16 noiembrie 2010).

Maria Atanasiu și alții împotriva României

12 octombrie 2010

Problemă structurală: ineficacitatea mecanismului de despăgubire sau de restituire, o problemă recurentă și la scară mare în România. Cele trei reclamante s-au plâns în special de întârzierea cu care autoritățile române s-au pronunțat asupra cererii lor de restituire sau acordare a unei despăgubiri pentru imobilele naționalizate sau confiscate de stat înainte de 1989.

Măsurile solicitate de Curte: să se ia măsuri generale, în termen de 18 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, pentru a permite realizarea efectivă și rapidă a dreptului la restituire. În așteptarea acestor măsuri, Curtea a amânat examinarea tuturor cererilor determinate de aceeași problemă.

Monitorizare: În aprilie 2012, Guvernul român a solicitat o prelungire de 9 luni a termenului-limită stabilit. În iunie 2012, Curtea a decis să aprobe cererea și a prelungit termenul până la 12 aprilie 2013. O nouă prelungire a termenului, de o lună, a fost acordată Guvernului român în aprilie 2013 (a se vedea [comunicatul de presă](#) din aceeași zi). La 16 mai 2013, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România.

În hotărârea [Preda și alții împotriva României](#) din 29 aprilie 2014, Curtea trebuia să se pronunțe cu privire la eficacitatea, în situația reclamanților, a soluțiilor propuse de Legea din 2013 și normele de aplicare a acesteia. În această cauză, Curtea a hotărât că, exceptând situațiile în care coexistă mai multe titluri de proprietate pentru același imobil construit, legea menționată oferă, în principiu, un cadru accesibil și efectiv pentru a obține, la nivel intern, soluționarea plângerilor privind dreptul la respectarea bunurilor, posibilitate pe care justițiabilii erau obligați să o folosească.

Manushaqe Puto și alții împotriva Albaniei

31 iulie 2012

Problemă structurală: neexecutarea deciziilor administrative privind acordarea de despăgubiri proprietarilor de bunuri expropriate în perioada regimului comunist în Albania. În această cauză, 20 de resortisanți albanezi au susținut că, în pofida recunoașterii de către autorități a titlurilor lor de proprietate asupra unor terenuri primite drept moștenire, deciziile administrative definitive prin care li se acordau reparații într-una din formele prevăzute de lege în locul restituirii nu au fost executate niciodată. 80 de cauze similare erau pendinte în fața Curții.

Măsuri solicitate de Curte: să se ia măsuri generale pentru a garanta efectiv dreptul la reparații al persoanelor respective în termen de 18 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii. În special, Curtea a solicitat insistent autorităților să apeleze cu prioritate la celelalte forme de reparații prevăzute de legislația albaneză adoptată în 2004, în loc să apeleze doar la despăgubiri financiare. A considerat necesar să se stabilească termene realiste, legale și obligatorii pentru fiecare etapă a procesului de reparație.

Monitorizare: În privința cauzelor similare, Curtea a decis să amâne examinarea tuturor noilor cereri introduse după pronunțarea prezentei hotărâri, cereri în care reclamanții formulează capete de cerere întemeiate vizând exclusiv executarea cu întârziere a deciziilor interne definitive privind bunurile.

Amânarea va avea efect o perioadă de 18 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri. Procedurile având ca obiect cauze asemănătoare introduse înainte de pronunțarea hotărârii Manușaqe Puto și alții își vor urma cursul.

M.C. și alții împotriva Italiei (nr. 5376/11)

3 septembrie 2013

Problemă structurală: o problemă sistemică rezultată din reticența autorităților de a reevalua partea suplimentară a unei despăgubiri care le-a fost acordată după ce au fost contaminați accidental în urma unor transfuzii de sânge sau prin administrarea de produse derivate din sânge. În special, Curtea a hotărât că adoptarea de către Guvernul italian a decretului-lege de urgență care a soluționat problema în litigiu privind reevaluarea părții suplimentare a despăgubirii a adus atingere principiului statului de drept și dreptului celor 162 de reclamanți la un proces echitabil, că le-a impus „o sarcină anormală și exagerată” și, în final, că a adus atingere în mod disproporționat bunurilor acestora.

Măsuri solicitate de Curte: să se stabilească, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, un termen obligatoriu în care statul italian se angajează să garanteze realizarea efectivă și rapidă a drepturilor în cauză. Guvernului italian i se solicită, printre altele, să plătească o sumă corespunzătoare reevaluării părții suplimentare a despăgubirii oricărei persoane care a beneficiat de despăgubirea prevăzută de îndată ce aceasta i-a fost recunoscută.

Monitorizare: Până la adoptarea de către autorități a măsurilor necesare în termenul stabilit, Curtea a decis amânarea examinării cererilor necomunicate având același obiect pe o perioadă de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii M.C. și alții.

Ališić și alții împotriva Bosniei-Herțegovinei, Croației, „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”, Serbiei și Sloveniei

16 iulie 2014 (Marea Cameră)

Problemă structurală: o problemă sistemică rezultată din faptul că Guvernul sârb și Guvernul sloven nu i-au inclus pe reclamanți și toți cei aflați în aceeași situație în programele respective pentru rambursarea „vechilor” fonduri de economii în valute depuse în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia (RSFI). Reclamanții au susținut, printre altele, că, de la disoluția RSFI, nu au avut posibilitatea să își retragă „vechile” fonduri de economii în valute depuse la două bănci de pe teritoriul actual al Bosniei-Herțegovinei. Curtea a considerat oportun să aplice procedura hotărârii-pilot în această cauză, fiind sesizată cu peste 1 850 de cereri similare în care erau implicați peste 8 000 de reclamanți.

Măsurile solicitate de Curte: Măsuri solicitate de Curte: Curtea a hotărât că Serbia și Slovenia trebuie să ia, în termen de 1 an, sub supravegherea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, toate măsurile necesare, inclusiv unele legislative, pentru a permite reclamanților, precum și tuturor celor aflați în aceeași situație, să își recupereze „vechile” fonduri în valută în aceleași condiții ca și resortisanții sârbi și slovaci care au depus astfel de fonduri în sucursalele sârbe ale băncilor sârbe și sucursalele slovene ale băncilor slovene.

Monitorizare: În urma acestei hotărâri-pilot, Serbia și Slovenia au adoptat legi pentru punerea în aplicare a cerințelor din jurisprudența Ališić. În conformitate cu aceste legi, fiecare dintre aceste state s-a angajat să plătească valoarea tuturor „vechilor” fonduri de economii în valută care nu au fost încă plătite, indiferent dacă proprietatea asupra acestor fonduri revenea resortisanților din alte state succesoare ale RSFI care au depus economii într-una din băncile statului în cauză sau dacă aceasta revenea resortisanților proprii aceluși stat care au depus economii într-una din sucursalele din străinătate ale aceluși bănci. La aceste sume se adăugau dobânzile acumulate până la un termen-limită. Pentru a calcula sumele exacte, persoanele în cauză trebuiau să depună o cerere de verificare într-un termen stabilit (23 februarie 2018 în Serbia, 31 decembrie 2017 în Slovenia).

În două decizii privind inadmisibilitatea (**Muratović împotriva Serbiei**, din 21 martie 2017; **Hodžić împotriva Sloveniei**, din 4 aprilie 2017), Curtea a constatat că legile de punere în aplicare a hotărârii-pilot Ališić îndeplinesc criteriile pe care le-a stabilit. În consecință, reclamanții respectivi și toate celelalte persoane aflate în aceeași situație trebuiau să exercite calea de atac creată de acele legi. Dacă exercitau acea cale de atac în

termenul stabilit, dar fără niciun rezultat, aveau posibilitatea să depună o nouă cerere la Curte în termen de 6 luni de la data deciziei interne definitive. Curtea a subliniat că era dispusă să își reconsidere poziția cu privire la posibila eficacitate a căilor de atac în discuție dacă practica autorităților naționale arăta că, pe termen lung, depunătorii de economii se confruntau cu refuzuri din motive de formă, că procedurile de verificare erau prea lungi sau că jurisprudența internă nu îndeplinea cerințele Convenției.

Executarea cu întârziere a hotărârilor judecătorești și lipsa unor căi de atac interne

---

Burdov împotriva Rusiei (nr. 2)

15 ianuarie 2009

Problema structurală: practică recurentă și deseori constatată de Curte începând din 2002 în peste 200 de cauze, constând în neexecutarea de către statul rus a hotărârilor care îl obligau la plata unor sume de bani. În această cauză, reclamantul se plângea de neexecutarea, de către autorități, a unor hotărâri interne care le obligau să îi plătească anumite prestații sociale.

Măsurile solicitate de Curte: în special să se instituie, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac sau un set de căi de atac interne, efective, în măsură să ofere o reparație corespunzătoare și suficientă în cazurile de neexecutare sau executare cu întârziere a hotărârilor judecătorești.

Monitorizare: În urma acestei hotărâri-pilot, Rusia a adoptat două legi care au intrat în vigoare la 4 mai 2010 și permit sesizarea instanțelor naționale pentru a obține reparații pentru executarea cu întârziere a hotărârilor pronunțate împotriva statului, ca și pentru durata excesivă a procedurilor judecătorești.

În două decizii privind inadmisibilitatea din 24 septembrie 2010 (**Nagovitsyn și Nalgıyev împotriva Rusiei** și **Fakhretdinov și alții împotriva Rusiei**), Curtea a hotărât că reclamantii erau obligați să epuizeze noua cale de atac internă, precizând însă că ar putea reveni asupra poziției sale în viitor în funcție de modul în care instanțele ruse vor fi sau nu în măsură să instituie o jurisprudență unitară, conformă cu cerințele Convenției europene a drepturilor omului.

În două hotărâri ulterioare, pronunțate la 17 aprilie 2012 (**Iyushkin și alții împotriva Rusiei** și **Kalinkin și alții împotriva Rusiei**), Curtea a constatat cu regret că în Rusia încă nu exista nicio cale de atac împotriva acestor întârzieri, în măsura în care acestea se refereau la hotărâri judecătorești care impuneau obligații în natură statului rus. Această problemă, în opinia sa, a rămas nerezolvată, în pofida Legii privind despăgubirile, adoptate în 2010 în urma hotărârii Bourdov (nr. 2). Prin urmare, Curtea s-a considerat singurul mijloc rămas acestor reclamanti pentru a-și apăra drepturile și pentru a obține repararea efectivă a încălcărilor evidente ale Convenției pe care le-au suferit.

Olaru și alții împotriva Republicii Moldova

28 iulie 2009

Problema structurală: legislația moldoveană în materie de locuințe sociale, care acordă privilegiul unei importante categorii de persoane cu toate că, întrucât colectivitățile locale nu au fonduri suficiente, deciziile pronunțate în cauzele având ca obiect locuințele sociale sunt rareori executate. În această cauză, cei șase resortisanți s-au plâns că nu au fost executate hotărârile judecătorești prin care li se acorda o locuință socială.

Măsurile solicitate de Curte: hotărând amânarea tuturor cauzelor similare, Curtea a solicitat Moldovei să introducă, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac efectivă pentru cazurile de neexecutare sau executare cu întârziere

a hotărârilor definitive privind locuințele sociale și, în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, să remedieze situația tuturor persoanelor care au fost victime ale neexecutării și care au sesizat Curtea anterior acestei hotărâri

Monitorizare: În urma acestei hotărâri-pilot și a prelungirii celor două termene stabilite inițial, Guvernul moldovean a întreprins o reformă legislativă. În iulie 2011, s-a introdus o nouă cale de atac pentru a remedia neexecutarea hotărârilor definitive și durata excesivă a procedurilor.

Printr-o decizie privind inadmisibilitatea din 10 februarie 2012 ([Bălan împotriva Republicii Moldova](#)), convinsă că revenirea în fața instanței moldovene nu i-ar impune o sarcină excesivă reclamantului și nici altor reclamânți aflați într-o situație similară întrucât durata procedurii în primă instanță era de cel mult 3 luni, apelul era unul singur, iar exercitarea apelului era gratuită. Curtea a concluzionat că, întrucât reclamantul nu a folosit noua cale de atac internă în Moldova așa cum ar fi trebuit, cererea sa trebuia respinsă pentru neepuizarea căilor de atac interne.

Yuriy Nikolayevich Ivanov împotriva Ucrainei

15 octombrie 2009

Problema structurală: practică recurentă și deseori constatată de Curte începând din 2004 în peste 300 de cauze, constând în neexecutarea de către statul rus a hotărârilor care îl obligau la plata unor sume de bani. În această cauză, un veteran al armatei s-a plâns de durata prelungită a punerii în executare, de către autorități, a unor hotărâri care acestea erau obligate să îi plătească pensia pentru limită de vârstă.

Măsuri solicitate de Curte: în special să se instituie, în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac sau un set de căi de atac interne efective în măsură să ofere o reparație corespunzătoare și suficientă în cazurile de neexecutare sau executare cu întârziere a hotărârilor judecătorești.

Monitorizare: În urma suspendării examinării a peste 2 000 de cereri similare aflate pe rolul său, Curtea a constatat la 21 februarie 2012 (a se vedea [comunicatul de presă](#) din 29 februarie 2012) că Ucraina, în pofida soluționării unui număr de cauze, nu adoptase măsurile generale necesare pentru a depăși problemele neexecutării la nivel intern și a decis, în consecință, reluarea examinării cererilor care ridicau probleme similare.

În hotărârea Marii Camere din 12 octombrie 2017, în cauza Burmych și alții împotriva Ucrainei, având ca obiect durata prelungită a punerii în executare a unor hotărâri judecătorești definitive și ridicând probleme similare cu cele examinate în hotărârea-pilot Yuriy Nikolayevich Ivanov, Curtea a observat că acele cinci cereri în cauză făceau parte dintr-un grup de 12 143 de cereri similare pendinte în fața Curții, toate pornind de la problema sistemică identificată în hotărârea-pilot, și anume diverse disfuncționalități ale sistemului judiciar ucrainean care împiedică executarea hotărârilor judecătorești definitive și duc astfel la o problemă sistemică de neexecutare sau de executare cu întârziere a hotărârilor judecătorești interne, cumulată cu absența unor căi de atac interne efective față de aceste deficiențe. Marea Cameră a decis să conexeze cele cinci cereri cu cele 12 143 de cereri pendinte în fața Curții și a hotărât ca aceste cereri să fie tratate în conformitate cu obligația care decurge din hotărârea-pilot Yuriy Nikolaevich Ivanov. Marea Cameră a decis, de asemenea, scoaterea de pe rol a acestor cereri în conformitate cu art. 37 § 1 lit. c) (Scoaterea de pe rol) din Convenție și să le transmită Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei spre examinare în cadrul măsurilor generale de executare a hotărârii-pilot. Având în vedere în special faptul că interesele victimelor reale sau potențiale ale problemei sistemice în litigiu sunt mai bine protejate în cadrul procedurii de executare, Marea Cameră a considerat că obiectivele Convenției nu ar fi îndeplinite mai bine dacă ar continua să se ocupe de cauzele de tip Yuriy Nikolayevich Ivanov. Prin urmare, a concluzionat că nu se justifică examinarea în continuare a acestor cauze.

Gerasimov și alții împotriva Rusiei

1 iulie 2014

Problemă structurală: executarea cu întârziere a hotărârilor judecătorești interne prin care se acordau beneficii în natură (locuințe, servicii de întreținere și reparații, acordarea de autoturism unei persoane cu handicap, eliberarea de documente administrative etc.). Curtea a constatat că dreptul rus nu oferea o cale de atac efectivă pentru a soluționa acest tip de capăt de cerere. Aceasta a considerat că respectiva cauză a evidențiat persistența, în Rusia, a unor grave probleme structurale în materie și a făcut trimitere în acest sens la hotărârile pe care le-a pronunțat în alte peste 150 de cauze similare.

Măsuri solicitate de Curte: în cooperare cu Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, să se instituie, în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac internă efectivă care să permită persoanelor interesate să obțină o reparație corespunzătoare și suficientă pentru neexecutarea sau executarea cu întârziere a hotărârilor judecătorești care impuneau obligații în natură autorităților ruse. În ceea ce privește celelalte alte 600 de cereri similare de pe rolul său, Curtea a declarat că, în termen de 2 ani de la data rămânerii definitive a hotărârii, Rusia trebuia să ofere o reparație tuturor persoanelor afectate de executarea cu întârziere a hotărârilor judecătorești ce impuneau obligații în natură, persoane care au depus la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, anterior hotărârii Gerasimov și alții, cereri comunicate sau care urmau să fie comunicate Guvernului rus.

Monitorizare: În decembrie 2016, ca răspuns la această hotărâre-pilot, parlamentul rus a modificat legea privind reparațiile, lărgindu-i sfera de aplicare pentru a acoperi despăgubirile în aceste domenii. Modificările au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2017.

Printr-o decizie privind inadmisibilitatea din 30 ianuarie 2018 (**Shtolts și alții împotriva Rusiei**), Curtea a decis că reclamantii, în cauzele cărora s-a suspendat examinarea în așteptarea executării hotărârii-pilot, erau obligați să introducă o acțiune în despăgubiri în temeiul versiunii modificate a Legii privind despăgubirile, în loc să își mențină cererile în fața Curții de la Strasburg.

Durata excesivă a procedurilor și lipsa căilor de atac

Rumpf împotriva Germaniei

2 septembrie 2010

Problemă structurală: constatarea, începând din 2006, a neîndeplinirii de către Germania, în mod repetat și extins, a obligațiilor de a garanta un termen rezonabil pentru procedurile în fața instanțelor administrative și de a adopta o cale de atac internă pentru a obține reparații pentru durata excesivă a procedurilor. Curtea a constatat că aproximativ 55 de cereri similare erau pendinte în fața sa.

Măsuri solicitate de Curte: să se introducă, în termen de cel mult 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac internă efectivă care să permită obținerea de reparații pentru durata excesivă a unei proceduri în fața instanțelor administrative.

Monitorizare: Ca urmare a acestei hotărâri-pilot, în decembrie 2011, în Germania, a intrat în vigoare o lege privind durata excesivă a procedurilor judiciare și a cercetărilor penale („Legea privind căile de atac”), care combina un instrument conceput pentru accelerarea procedurilor și o excepție de la o situație privind întârzierea excesivă, cu posibilitatea de a solicita ulterior reparație în fața unei instanțe de apel. În temeiul unei dispoziții tranzitorii, această lege s-a aplicat și procedurilor în curs și celor încheiate dar a căror durată putea face obiectul unei cereri adresate Curții Europene a Drepturilor Omului sau care a făcut deja obiectul unei astfel de cereri. Cererile de reparație în temeiul legii tranzitorii trebuiau să fie depuse la instanțele competente până la data de 3 iunie 2012.

În două decizii privind inadmisibilitatea din 29 mai 2012 (**Taron împotriva Germaniei și Garcia Cancio împotriva Germaniei**), deși instanțele germane nu au fost încă în măsură să își stabilească practica, deoarece noua lege intrase în vigoare de doar câteva luni, Curtea nu a observat

În acel moment niciun motiv să creadă că noua cale de atac nu ar fi de natură să ofere reclamantilor posibilitatea de a obține reparații adecvate și suficiente pentru pretențiile lor sau nu ar fi oferit o perspectivă rezonabilă de succes. De asemenea, Curtea a observat că își putea revizui poziția în viitor, în funcție în special de capacitatea instanțelor germane de a crea o jurisprudență în temeiul Legii privind căile de atac care să fie unitară și conformă cerințelor Convenției. În ambele cauze, Curtea a hotărât că reclamantii erau obligați să folosească noua cale de atac, ceea ce primul reclamant nu intenționa să facă, iar cel de al doilea reclamant încă nu făcuse, și a respins cererile respective pe motivul neepuizării căilor de atac interne

Athasiou si altii împotriva Greciei

21 decembrie 2010

Problemă structurală: disfuncționalitate a ordinii juridice la originea unor durate excesive ale procedurilor în fața instanțelor administrative și absența unei căi de atac care să permită reclamantilor să obțină recunoașterea dreptului lor la ascultarea cauzei lor într-un termen rezonabil. Între 1999 și 2009, Curtea a adoptat circa 300 de hotărâri având ca obiect fapte similare.

Măsuri solicitate de Curte: să se instituie, în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac sau un set de căi de atac interne efective în măsură să ofere o reparație corespunzătoare și suficientă în cazurile de depășire a termenului rezonabil al procedurilor în fața instanțelor administrative.

Monitorizare: Monitorizare: În urma acestei hotărâri-pilot, în aprilie 2012 a intrat în vigoare în Grecia, în aprilie 2012, o lege intitulată „proces echitabil și durată rezonabilă”, care a instituit două căi de atac, una compensatorie iar cealaltă preventivă, concepute să acorde o reparație în cazurile de depășire a termenului rezonabil în cadrul procedurilor în fața instanțelor administrative din Grecia. Printr-o decizie privind inadmisibilitatea din 1 octombrie 2013 (**Techniki Olympiaki A.E. împotriva Greciei**), Curtea a considerat efective și accesibile căile de atac instituite prin Legea din 2012, atât în dreptul elen, cât și în practica instanțelor naționale. Prin urmare, Comisia a concluzionat că, în conformitate cu regula de epuizare a căilor de atac interne, societatea reclamantă ar fi trebuit să recurgă la calea de atac compensatorie pusă la dispoziția sa în fața instanțelor administrative din Grecia înainte de a depune o cerere la Curte.

Dimitrov si Hamanov împotriva Bulgariei si Finger împotriva Bulgariei

10 mai 2011

Problemă structurală: disfuncționalitate a ordinii juridice la originea unor durate excesive ale procedurilor civile/penale și absența unei căi de atac care să permită reclamantilor să obțină recunoașterea dreptului lor la ascultarea cauzei lor într-un termen rezonabil.

Măsuri solicitate de Curte: să se introducă, în termen de 12 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac sau un set de căi de atac interne efective în măsură să remedieze durata nerezonabilă a procedurilor penale și mai ales o acțiune în despăgubire în caz de durată excesivă a procedurilor penale sau civile.

Monitorizare: Ca urmare a celor două hotărâri-pilot, Legea din 2007 privind organizarea judiciară și Legea din 1988 privind răspunderea statului și a autorităților locale au fost modificate prin adăugarea a două noi căi de atac compensatorii, una administrativă, iar cealaltă judiciară.

În două decizii privind inadmisibilitatea din 18 iunie 2013 (**Valcheva și Abrashev împotriva Bulgariei; Balakchiev și altii împotriva Bulgariei**);), deși nu s-a stabilit o practică pe termen lung în materie, Curtea a considerat că nu se poate presupune în acest stadiu că autoritățile și instanțele bulgare care aplică noile dispoziții din lege în materie de reparație nu vor da un efect corespunzător acestora. Prin urmare, noile căi de atac pot fi considerate efective. În plus, Curtea a considerat că simpla îndoială privind eficacitatea unei căi de atac nou-înființate nu înlătură obligația reclamantilor de a o exercita. Întrucât reclamantii nu au declanșat o procedură în acest sens și întrucât nicio circumstanță specială nu le înlătură obligația în acest sens, plângerile lor trebuie respinse pentru neepuizarea căilor de atac interne.

Ümmühan Kaplan împotriva Turciei

20 martie 2012

Problema structurală: Curtea a hotărât deja în numeroase cauze că durata procedurilor (în fața instanțelor administrative, civile, penale, comerciale, de muncă și de cadastru) era excesivă. Această cauză are ca obiect acțiunea formulată în 1970 de tatăl reclamantului care, între timp decedase, în fața instanței de cadastru cu privire la clasificarea unor loturi de pământ.

Măsuri solicitate de Curte: să se instituie o reparație corespunzătoare și suficientă, în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, în privința cauzelor pendinte și a celor ulterioare datei de 22 septembrie 2012 – data intrării în vigoare a recursului individual în fața Curții Constituționale a Turciei. De asemenea, Curtea a amânat pentru 1 an cererile pendinte necomunicate încă Guvernului turc (2 373 de cereri la 31 decembrie 2011), precum și toate cererile ulterioare datei de 22 septembrie 2012. Totodată, Curtea și-a rezervat dreptul de a continua examinarea cererilor pendinte comunicate deja (330 de cereri) în cadrul procedurii normale

Monitorizare: În urma acestei hotărâri-pilot, Marea Adunare Națională a adoptat o lege privind soluționarea – prin acordarea unei despăgubiri – a cererilor privind durata excesivă a procedurilor care nu au fost încă comunicate guvernului turc și care au fost depuse la Curte înainte de 23 septembrie 2012.

Printr-o decizie privind inadmisibilitatea din 26 martie 2013 (**Müdür Turgut si alții împotriva Turciei**), Curtea a constatat că cererea fusese depusă în fața sa înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, adică într-un moment în care reclamantii nu aveau la dispoziție, în dreptul turc, o cale de atac efectivă pentru a se plânge de durata procedurii în discuție. Cu toate acestea, Curtea a hotărât că Legea nr. 6384 a fost o consecință directă și concretă a procedurii din hotărârea-pilot Ümmühan Kaplan împotriva Turciei. Deși această lege nu era în vigoare în momentul în care reclamantii și-au depus cererea, Curtea a declarat că nu era în măsură să afirme, în acest stadiu al procedurii, că actuala cale de atac nu ar fi efectivă și accesibilă. Prin urmare, Curtea a respins acest capăt de cerere pentru neepuizarea căilor de atac interne.

Într-o altă decizie privind inadmisibilitatea din 4 iunie 2013 (**Demiroğlu si alții împotriva Turciei**), în care s-a reținut că, la 9 ianuarie 2013, Adunarea Națională a Turciei a adoptat Legea nr. 6384. Curtea a considerat, deși cererea fusese depusă înainte de intrarea în vigoare a legii, că exista o justificare pentru a face o excepție de la principiul general potrivit căruia condiția epuizării căilor de atac interne se apreciază de la data depunerii cererii. Curtea a considerat că reclamantii trebuiau să se adreseze comisiei de despăgubire, înființate prin Legea nr. 6384. Prin urmare, Curtea a respins cererea pentru neepuizarea căilor de atac interne. Această concluzie nu aducea atingere în niciun fel eventualei reexaminări a caracterului efectiv și real al căii de atac în lumina practicii și deciziilor adoptate de comisia de despăgubire și instanțele naționale. Sarcina probei în ceea ce privește eficacitatea căii de atac va reveni atunci statului pârât.

Printr-o hotărâre din 10 martie 2015 (**Behçet Tas împotriva Turciei**), Curtea a reamintit că, în urma hotărârii-pilot Ümmühan Kaplan împotriva Turciei, în Turcia s-a introdus o nouă acțiune în legătură cu plângerile privind durata procedurii. Cu toate acestea, la pronunțarea acestei hotărâri pilot, Curtea și-a rezervat dreptul de a continua examinarea plângerilor similare deja comunicate Guvernului turc în cereri similare. . Luând decizia de a efectua această examinare în prezenta cerere și declarând astfel admisibil capătul de cerere al reclamantului privind durata acțiunii în despăgubire pe care a declanșat-o, Curtea a observat că procedura în discuție a durat în speță aproximativ 8 ani și 3 luni, fără ca această durată să fie atribuibilă complexității cauzei sau comportamentului reclamantului.

reclamantului. Prin urmare, Curtea a constatat încălcarea art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil într-un termen rezonabil) din Convenție în ceea ce privește durata procedurii.

Michelioudakis împotriva Greciei și Glykantzi împotriva Greciei

3 aprilie 2012 și 30 octombrie 2012

Problema structurală:

- cauza Michelioudakis: disfuncționalitate a ordinii juridice interne aflată la originea unor durate excesive ale procedurii în fața instanțelor penale. Începând din 2007, Curtea a pronunțat peste 40 de hotărâri constatând încălcări ale art. 6 § 1 în legătură cu durata procedurii în fața instanțelor penale. În fața Curții sunt pendinte peste 250 de cauze elene având ca obiect durata procedurii judiciare, dintre care peste 50 sunt pendinte în fața instanțelor penale.

- cauza Glykantzi: disfuncționalitate a ordinii juridice elene la originea unor durate excesive ale procedurii în fața instanțelor civile. În perioada 1999-2009, Curtea a adoptat circa 300 de hotărâri împotriva Greciei, constatând durata excesivă a procedurilor judiciare, inclusiv civile, și, în multe cazuri, absența unei căi de atac efective pentru a face plângere împotriva acestui fapt. În fața Curții sunt pendinte peste 250 de cauze elene având ca obiect, în tot sau în parte, durata procedurilor judiciare, peste 70 dintre acestea având ca obiect exclusiv proceduri civile.

Măsurile solicitate de Curte:

- cauza Michelioudakis: să se instituie, în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac internă în materie de durată a procedurii în fața instanțelor penale. Curtea a suspendat timp de 1 an examinarea cauzelor similare pendinte

- cauza Glykantzi: să se instituie, în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii, o cale de atac efectivă în măsură să ofere o reparație corespunzătoare și suficientă în cazurile de depășire a termenului rezonabil. Curtea a amânat pe această perioadă examinarea tuturor cauzelor având ca obiect unic durata procedurilor civile în fața instanțelor elene

Monitorizare: În urma acestor hotărâri-pilot, autoritățile elene au introdus o acțiune în despăgubire, prin Legea nr. 4239/2014, cu scopul de a oferi o despăgubire adecvată și suficientă în cazurile de depășire a termenului rezonabil în cadrul procedurilor în fața instanțelor penale și civile sau în fața Curții de Conturi.

Într-o hotărâre din 9 octombrie 2014 (**Xynos împotriva Greciei**), Curtea a considerat că noua cale de atac putea fi considerată efectivă și accesibilă. Aceasta a concluzionat, în special, că acel capăt de cerere formulat de reclamant cu privire la durata, în opinia sa excesivă, a celor două proceduri în fața Curții de Conturi a trebuit să fie respinsă ca tardivă în cazul primei și pentru neputința căilor de atac interne în cazul celei de a doua.

Rutkowski și alții împotriva Poloniei

7 iulie 2015

Problemă structurală: amploarea considerabilă a problemei duratei excesive a procedurilor în Polonia, la care se adaugă absența unei reparații corespunzătoare pentru nerespectarea cerinței privind durata rezonabilă. 650 de cauze similare erau pendinte în fața Curții și peste 300 de cauze îndreptate împotriva Poloniei având ca obiect durata excesivă a procedurilor judiciare erau pendinte în fază de executare în fața Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

Măsurile solicitate de Curte: Curtea a considerat că problema sistemică aflată la originea unei practici incompatibile cu art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil într-un termen rezonabil) și art. 13 (dreptul la o cale de atac efectivă) din Convenție impunea Poloniei obligația de a adopta măsuri legislative și administrative de mare amploare. În ceea ce privește art. 6 § 1, Curtea s-a abținut de la a indica natura măsurilor care trebuie luate deoarece a considerat Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei cel mai în măsură să verifice evoluțiile din acest domeniu în cadrul funcției sale

de supraveghere a executării hotărârilor, era cel mai în măsură să monitorizeze măsurile pe care Polonia să le ia. În ceea ce privește practica incompatibilă cu art. 13, Curtea nu a ajuns la convingerea că, potrivit afirmațiilor Guvernului polonez, s-a pus capăt acestei practici printr-o rezoluție adoptată în 2013 de Curtea Supremă a Poloniei luând act de deficiența practicii în vigoare până în prezent în materie de despăgubire pentru durata excesivă a procedurilor. Curtea a observat în special că nu s-a stabilit faptul că instanțele poloneze inferioare au pus această rezoluție în practică. Într-adevăr, la Curte s-a înregistrat în 2013 și 2014 o creștere a cazurilor repetitive având ca obiect durata procedurii și caracterul insuficient al despăgubirii acordate în plan intern.

Monitorizare: Guvernul polonez a făcut ulterior declarații unilaterale prin care s-a angajat să adopte măsuri individuale și generale pentru a pune în aplicare această hotărâre-pilot. În acest context, Parlamentul Poloniei a adoptat o nouă legislație în noiembrie 2016 pentru a elimina disfuncționalitățile sistemice identificate. Într-o decizie din 20 iunie 2017, în cauzele [Zaluska împotriva Poloniei, Rogalska împotriva Poloniei și alte 398 de cereri](#), Curtea nu a constatat niciun motiv pentru a justifica continuarea examinării celor 400 de cereri și a decis scoaterea lor de pe rol. În ceea ce privește Zaluska împotriva Poloniei și alte 269 de cereri unde s-a ajuns la soluționare pe cale amiabilă, Curtea este convinsă că soluționarea s-a întemeiat pe respectarea drepturilor omului așa cum sunt definite de Convenție și de Protocoalele sale. Curtea a ținut cont de atât de măsurile individuale introduse, și anume sumele totalizând 56-60% din ceea ce ar fi fost acordat de Curte în situația în care nu ar fi existat o cale de compensație pentru durata excesivă a procedurilor în Polonia; precum și de faptul că statul a adoptat măsuri generale 15 luni după ce hotărârea-pilot a devenit finală și s-a angajat la luarea măsurilor în viitor. Curtea a mai reținut că întrucât toate declarațiile unilaterale ale Guvernului erau în termeni identici, aceleași concluzii se aplică în cauza Rogalska împotriva Poloniei și alte 129 de cereri unde reclamanții fie au refuzat fie s-au abținut să facă comentarii cu privire la propunerile Guvernului. În special, în ceea ce-i privește pe reclamanții care au solicitat acordarea unei compensații mai mari, Curtea a evidențiat că principala sa atribuție era să asigure respectarea drepturilor omului decât să acorde compensații reclamanților pentru prejudiciile suferite și că era necesară o abordare unificată în cauzele similare cu ce cea de față.

Gazsó împotriva Ungariei

16 iulie 2015

Problema structurală: Curtea a constatat că încălcarea drepturilor reclamantului a rezultat din problema duratei excesive a procedurilor civile, problemă care este structurală în Ungaria, și că ordinea juridică internă nu oferea nicio măsură reparatorie pentru prejudiciul suferit și nicio acțiune preventivă efectivă. Prin urmare, a decis să aplice procedura hotărârii-pilot, ținând seama de numărul persoanelor implicate și de necesitatea de a le permite să beneficieze de o reparație promptă și corespunzătoare.

Măsuri solicitate de Curte: să se introducă, în termen de cel mult 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii Gazsó, o cale de atac internă efectivă în legătură cu durata excesivă a procedurilor civile. Curtea a reamintit că statele pot alege între o cale de atac pentru a accelera procedura și o cale de atac pentru a obține despăgubiri: prima este preferabilă în măsura în care face posibilă prevenirea întârzierilor; a doua poate fi indicată dacă procedura a durat deja prea mult și/sau dacă lipsește o cale de atac preventivă.

Monitorizare: Curtea a decis să suspende, timp de 1 an, examinarea noilor cereri similare introduse după data rămânerii definitive a hotărârii Gazsó, până la introducerea măsurilor relevante în Ungaria.

Interzicerea dreptului de vot aplicată persoanelor condamnate

---

Greens si M.T. împotriva Regatului Unit

23 noiembrie 2010

Problema structurală: legislația britanică privează de dreptul de vot în mod general, automat și nediferențiat, orice persoană privată de libertate în urma unei condamnări. Curtea a constatat că Regatul Unit încă nu și-a modificat legislația, la 5 ani de la hotărârea [Hirst \(nr. 2\) împotriva Regatului Unit](#) din 6 octombrie 2005. Curtea a primit aproximativ 2 500 de cereri similare.

Măsurile solicitate de Curte: Amânând examinarea tuturor cererilor similare, Curtea a impus Regatului Unit un termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii pentru a introduce propuneri legislative în vederea adoptării prevederilor electorale care să asigure respectarea hotărârii Hirst (nr. 2).

Monitorizare: Întrucât această hotărâre a rămas definitivă la 11 aprilie 2011, termenul acordat autorităților britanice pentru introducerea propunerilor legislative a expirat la 11 octombrie 2011. Acest termen a fost prelungit cu o perioadă ce expiră la 6 luni de la pronunțarea hotărârii Marii Camere în cauza Scoppola (nr. 3) împotriva Italiei (a se vedea [comunicatul de presă](#) din aceeași zi). După ce a decis din nou să suspende examinarea celor aproximativ 2 000 de cereri pendente îndreptate împotriva Regatului Unit până la 30 septembrie 2013 cel târziu (a se vedea [comunicatul de presă](#) din 26 martie 2013). La 24 septembrie 2013, Curtea a hotărât să nu mai amâne procedura în cele 2 281 de cereri similare de pe rolul său și să le examineze în timp util (a se vedea fișa tematică [„Dreptul de vot al deținuților”](#)).

Condiții de detenție inumane și/sau degradante

Ananvey si alții împotriva Rusiei

10 ianuarie 2012

Problemă structurală: disfuncționalitate a sistemului penitenciar aflată la originea unei probleme structurale recurente a condițiilor de detenție necorespunzătoare (lipsa acută de spațiu personal în celule, insuficiența locurilor de dormit, accesul limitat la lumină și aer curat, lipsa de intimitate în timpul utilizării instalațiilor sanitare etc.). Curtea a constatat că au fost încălcate art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) și art. 13 (dreptul la o cale de atac efectivă) din Convenția europeană a drepturilor omului în peste 80 de hotărâri începând din 2002 și că se aflau pe rolul său peste 250 de cauze similare.

Măsuri solicitate de Curte: să se stabilească, în cooperare cu Comitetul de Miniștri, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, un calendar obligatoriu pentru instituirea măsurilor preventive și compensatorii aplicabile alegațiilor privind încălcările art. 3 din Convenție.

Monitorizare: Luând în considerare caracterul fundamental al dreptului de a nu fi supus unui tratament inuman sau degradant, Curtea a decis să nu amâne examinarea cererilor similare pendente în fața sa.

Torreggiani și alții împotriva Italiei

8 ianuarie 2013

Problema structurală: Curtea a constatat că natura structurală și sistemică a supraaglomerării penitenciarelor italiene reieșea cu claritate din textul declarației de instituire a stării de urgență la nivel național, proclamată de președintele Consiliului de Miniștri din Italia în 2010. Caracterul structural al problemei a fost confirmat de faptul că pe rolul Curții se aflau câteva sute de cereri care ridicau problema compatibilității condițiilor de detenție din diferite penitenciare italiene cu art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Curtea a decis să aplice procedura hotărârii-pilot având în vedere numărul tot mai mare de persoane potențial afectate în Italia și hotărârile în constatarea unei încălcări care ar putea rezulta din aceste aplicări.

Măsurile solicitate de Curte: să se instituie, în termen de 1 an de la data rămânerii

definitive a hotărârii, o cale de atac ori un set de căi de atac interne efective în măsură să ofere, conform principiilor din Convenție, o reparație corespunzătoare și suficientă în cazurile de supraaglomerare a penitenciarelor.

Monitorizare: În urma acestei hotărâri-pilot, statul italian a adoptat o serie de măsuri legislative vizând soluționarea problemei structurale a supraaglomerării din penitenciare, a reformat legea oferind persoanelor deținute posibilitatea de a depune plângere la o autoritate judiciară cu privire la condițiile materiale de detenție și a introdus o nouă cale de atac internă compensatorie, ce prevede o reparație pentru persoanele care au suferit deja o detenție contrară Convenției europene a drepturilor omului.

În două decizii privind inadmisibilitatea din 16 septembrie 2014 (**[Stella și alții împotriva Italiei](#)** și **[Rexhepi și alții împotriva Italiei](#)**), după ce a examinat noile căi de atac individuale introduse de statul italian în urma aplicării procedurii hotărârii-pilot, Curtea a considerat că nu dispunea de niciun element care i-ar permite să afirme că respectivele căi de atac nu prezintă, în principiu, perspective de reparare corespunzătoare a capetelor de cerere întemeiate pe art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. A reieșit că acest capăt de cerere referitor la supraaglomerarea penitenciarelor trebuie respins pe motivul neepuizării căilor de atac interne. Prin urmare, justițiabilii care se plâng de supraaglomerarea penitenciarelor din Italia au obligația de a le exercita. În concluzie, Curtea a respins capătul de cerere al reclamantilor, întemeiat pe supraaglomerarea penitenciarelor, pe motivul neepuizării căilor de atac interne și a declarat cererile inadmisibile.

[Neshkov și alții împotriva Bulgariei](#)

27 ianuarie 2015

Problema structurală: problemă structurală în cadrul sistemului penitenciar bulgar, care a justificat procedura hotărârii-pilot din cauza gravității și persistenței problemelor constatate; problemă structurală și în dreptul bulgar în ceea ce privește căile de atac disponibile deținuților care doresc să facă plângere privind condițiile lor de detenție. În acest sens, Curtea a observat în special că în Bulgaria există un mecanism de reparație, care uneori funcționează în mod corespunzător, dar că instanțele bulgare, atunci când examinează plângerile privind condițiile de detenție, de cele mai multe ori nu țin seama decât de legislația și reglementările relevante, nu și de interzicerea în general a tratamentelor inumane și degradante prevăzută în Convenția europeană a drepturilor omului. În plus, nu există o cale de atac preventivă efectivă.

Măsuri solicitate de Curte: să se introducă, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, o cale de atac ori un set de căi de atac interne efective, atât preventive cât și compensatorii, în cazurile de condiții de detenție necorespunzătoare.

Monitorizare: Curtea nu a considerat oportună, în acest stadiu, suspendarea examinării cererilor similare.

[Varga și alții împotriva Ungariei](#)

10 martie 2015

Problema structurală: Problema structurală: Curtea a constatat că în această cauză erau implicate diferite unități penitenciare maghiare și că acest lucru era valabil și în alte cauze similare anterioare îndreptate împotriva Ungariei, în care a constatat încălcarea art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Însă toate aceste cauze aveau ca obiect probleme recurente legate de lipsa spațiului personal, accesul limitat la dușuri și activități în aer liber, precum și lipsa intimității în momentul utilizării instalațiilor sanitare. Încălările nu erau așadar incidente izolate, ci proveneau dintr-o problemă generalizată cauzată de o disfuncționalitate a sistemului penitenciar maghiar și de insuficiența garanțiilor disponibile împotriva tratamentelor inumane ori degradante. Aproximativ 450 de cereri similare îndreptate împotriva Ungariei, având ca obiect condițiile de detenție necorespunzătoare, se află în prezent pe rolul Curții, ceea ce indică, de asemenea, existența unei probleme structurale recurente.

Măsurile solicitate de Curte: Constatând că, la sfârșitul anului 2013, mai mult de 5 000 de persoane se aflau în arestare preventivă în penitenciarele maghiare, Curtea a considerat că principala cale de îmbunătățire ar fi reducerea numărului de persoane private de libertate prin aplicarea cât mai mult posibil a unor măsuri punitive neprivative de libertate. În plus, a considerat că deși erau accesibile căi de atac interne, care, potrivit Guvernului maghiar, permiteau deținuților să facă plângere privind condițiile de detenție, aceste căi nu erau efective în practică. În consecință, Curtea a declarat că autoritățile maghiare ar trebui să stabilească în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, un calendar pentru introducerea unei căi de atac ori a unui set de căi de atac preventive și compensatorii efective în vederea reparării cu adevărat efective a încălcărilor Convenției cauzate de supraaglomerarea penitenciarelor.

Monitorizare: Curtea a hotărât că nu este necesară amânarea celorlalte cauze similare în așteptarea introducerii de către Ungaria a măsurilor necesare și a precizat că examinarea cauzelor respective de către Curte îi va aminti statului obligațiile care îi revin în temeiul Convenției. La 8 noiembrie 2016, Curtea a examinat situația cererilor (peste 6 800) având ca obiect condițiile de detenție din Ungaria aflate pe rolul său. Având în vedere legislația adoptată de Parlamentul Ungariei la 25 octombrie 2016 și examinarea, în curs, de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a [planului de acțiune](#) al Guvernului maghiar, Curtea a constatat că Ungaria a introdus noi căi de atac interne pentru această problemă, care ar putea oferi reparații în legătură cu capetele de cerere formulate de reclamanti în cauzele aflate pe rolul său. Având în vedere această evoluție, Curtea a considerat oportun să amâne până la 31 august 2017 examinarea tuturor acestor cereri, inclusiv a celor deja comunicate Guvernului maghiar. Printr-o decizie privind inadmisibilitatea din 14 noiembrie 2017 ([Domján împotriva Ungariei](#)), Curtea a constatat, în special, că o lege nouă („Legea din 2016”) a intrat în vigoare în Ungaria la 1 ianuarie 2017, în urma hotărârii-pilot pronunțate în cauza Varga și alții. Curtea a considerat că Legea din 2016 a stabilit un set de căi de atac, atât preventive, cât și compensatorii, care garantează în principiu o despăgubire reală pentru încălcările Convenției care rezultă din supraaglomerarea penitenciarelor și din alte condiții de detenție necorespunzătoare din Ungaria. Prin urmare, a concluzionat că reclamantul și toate celelalte persoane aflate în situația sa trebuiau să utilizeze căile de atac introduse prin Legea din 2016. Reclamantul a utilizat acele căi de atac, dar procedurile aferente erau încă în curs de desfășurare. Cererea sa era așadar prematură și a trebuit să fie respinsă.

[W.D. împotriva Belgiei \(cererea nr. 73548/13\)](#)

6 septembrie 2016

Problemă structurală: disfuncționalitate structurală caracteristică sistemului belgian de internare, care a afectat și poate afecta și în viitor numeroase persoane. Caracterul structural al problemei este confirmat de faptul că, la ora actuală, pe rolul Curții se află aproximativ 40 de cereri care sunt îndreptate împotriva Belgiei și care ridică o problemă de compatibilitate cu art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) și/sau art. 5 § 1 și § 4 (dreptul la libertate și la siguranță / dreptul ca o instanță să se pronunțe într-un termen scurt asupra legalității lipirii de libertate) din Convenție, din cauza menținerii în detenție, în diverse penitenciare belgiene, a unor delincvenți care suferă de tulburări psihice, fără acordarea unor îngrijiri terapeutice adaptate și fără existența unor căi de atac care să permită remediarea acestei situații.

Măsurile solicitate de Curte: organizarea sistemului de internare a persoanelor delincvente astfel încât demnitatea deținuților să fie respectată. În special, Curtea încurajează statul belgian să acționeze astfel încât să reducă numărul persoanelor care au săvârșit infracțiuni și care suferă de tulburări psihice, care sunt internate fără o îngrijire terapeutică adaptată, în cadrul aripilor de psihiatrie din penitenciare, în special prin redefinirea, astfel cum prevede reforma legislativă în curs în Belgia, a criteriilor care justifică o măsură de internare. În mod similar, Curtea salută obiectivul inclus, de acum înainte, în legislație, de furnizare a unei asistențe terapeutice adecvate persoanelor internate, în vederea reintegrării lor în societate.

Monitorizare: Curtea a acordat Belgiei un termen de 2 ani pentru remedierea situației generale și a decis suspendarea procedurii în toate cauzele similare pendinte timp de 2 ani de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri.

Rezmives și alții împotriva României

25 aprilie 2017

Problemă structurală: o problemă generală ce își are originea într-o disfuncționalitate structurală caracteristică sistemului penitenciar din România, care persistă, deși a fost identificată deja de Curte în 2012 (a se vedea hotărârea pronunțată în cauza **Iacov Stanciu împotriva României** din 24 iulie 2012).

Măsuri solicitate de Curte: luarea de măsuri pentru reducerea supraaglomerării și îmbunătățirea condițiilor materiale de detenție; introducerea unor căi de atac (o cale de atac preventivă – care să permită judecătorului delegat pentru executarea pedepselor privative de libertate și instanțelor să stopeze o situație contrară art. 3 din Convenție și să acorde despăgubiri; și o cale de atac compensatorie specifică – care să permită obținerea unei despăgubiri corespunzătoare pentru orice încălcare a Convenției care a avut loc deja ca urmare a spațiului vital insuficient și/sau a condițiilor materiale precare).

Monitorizare: Curtea a hotărât să suspende examinarea cererilor similare care încă nu au fost comunicate Guvernului României și să continue examinarea cererilor deja comunicate. În termen de șase luni de la data la care hotărârea a devenit definitivă, Guvernul României trebuie să furnizeze, în cooperare cu Comitetul Miniștrilor, un calendar precis de punere în aplicare a măsurilor generale.

Sukachov împotriva Ucrainei

30 ianuarie 2020³

Problemă structurală: o problemă larg răspândită și persistentă din 2005 cel puțin, când Curtea a pronunțat prima hotărâre cu privire la condițiile inadecvate din timpul arestării preventive în condițiile în care nu exista încă nicio soluție concretă. Problema afectase și putea afecta un număr mare de persoane și exista nevoia urgentă de a asigura o cale de atac adecvată și promptă la nivel național.

Măsuri solicitate de Curte: să pună la dispoziție căi de atac și mijloace preventive pentru condiții inadecvate de detenție, în cel 18 luni de la data la care hotărârea devine finală. Curtea a enumerat o serie de măsuri cuprinzătoare care să abordeze această problema structurală.

Monitorizare: Curtea nu a considerat oportună, în acest stadiu, suspendarea examinării cererilor similare.

Nerespectarea obligației de a reglementa rezidența persoanelor care au fost șterse din registrul rezidenților permanenți

---

Kurić și alții împotriva Sloveniei

26 iunie 2012 (Marea Cameră)

Problema structurală: În ciuda eforturilor dispuse din 1999, autoritățile slovene nu au remediat situația complet și cu promptitudinea necesară pentru grupul „șters” de foști cetățeni ai Republicii Socialiste Federative Iugoslavia (RSFI) care își pierduseră statutul de rezidenți permanenți ca urmare a declarării independenței Sloveniei din 1991 fie pentru că aceștia nu solicitaseră cetățenia slovenă înainte de termenul limită, fie pentru că cererea lor de acordare a cetățeniei nu fusese aprobată. Numărul de persoane „șterse” în 1991 a ajuns la 25.671 și în 2009, 13.426 dintre aceste persoane „șterse” încă nu aveau un statut reglementat în Slovenia.

3. Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 (Hotărâri definitive) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#).

Măsuri solicitate de Curte: să se stabilească în termen de un an, o schemă de compensație pentru persoanele „șterse” din Slovenia. Curtea a hotărât suspendarea examinării altor cauze similare.

Monitorizare: În ceea ce privește termenul limită stabilit de Curte pentru stabilirea unei scheme de compensare, la 5 aprilie 2013, autoritățile slovene au solicitat prelungirea acestuia până la 26 iunie 2014. La 9 aprilie 2013, Curtea a comunicat că nu va acorda prelungirea solicitată. La 22 aprilie 2013, autoritățile slovene au solicitat totuși Curții să își reexamineze poziția în aceasta privință. La 14 mai 2013, Curtea a hotărât să nu aprobe această cerere.

În [hotărârea sa privind reparația echitabilă](#) din 12 martie 2014, Marea Cameră a reținut că Guvernul Sloveniei nu a stabilit o schemă de compensare pentru persoanele „șterse” până la 26 iunie 2013, când expira termenul de un an prevăzut în hotărârea de fond. Cu toate acestea, Guvernul a recunoscut că erau necesare măsuri generale la nivel național pentru a pune în executare hotărârea dincolo de interesele reclamanților din cauză. În acest context, Marea Cameră a ținut cont de faptul că legea cu privire la stabilirea unei scheme de compensare ad hoc a intrat în vigoare în decembrie 2013 și a devenit aplicabilă de la 18 iunie 2014. Aceasta norma prevedea introducerea unei compensații pe baza unei sume globale pentru fiecare lună de „ștergere” și posibilitatea de a solicita compensații suplimentare în temeiul normelor privind răspunderea civilă delictuală. Întrucât era atribuția Comitetului de Miniștri din cadrul Consiliul Europei de a evalua măsurile adoptate, Curtea a considerat că pe fondul circumstanțelor excepționale ale acestei cauze, soluția prevăzută de lege este cea adecvată. În final, reținând că aproximativ 65 de cazuri care implicau peste 1000 de reclamanți erau pendinte în fața Curții, Curtea considerat că implementarea rapidă a hotărârii era de cea mai mare importanță.

În octombrie 2016, Curtea a hotărât să finalizeze procedura hotărârii pilot inițiată prin cauza *Kurić și alții considerând că nu mai era justificată* (a se vedea [Anastasov și alții împotriva Sloveniei](#) din 18 octombrie 2016). Curtea a fost satisfăcută de faptul că sistemul introdus de Guvernul Sloveniei (și funcționarea acestuia în practică) ca urmare a hotărârii *Kurić și alții* oferea restului de persoane „șterse” care își reglementaseră statutul - precum cei 212 de reclamanți din cauza *Anastasov și alții împotriva Sloveniei* - șanse rezonabile de a primi o compensație pentru prejudiciul cauzat de încălcarea sistemică a drepturilor lor prevăzute de Convenție. S-a notat în special că astfel, Comitetul de Miniștri din cadrul Consiliul Europei, responsabil de supravegherea implementării hotărârilor Curții Europene, a încheiat examinarea cauzei *Kurić și alții* întrucât era satisfăcut că toate măsurile dispuse în hotărâre au fost adoptate. Curtea a considerat chestiunea referitoare la cererea Anastasov și alții și restul cererilor împotriva Sloveniei formulate de grupul celor „șterși” - unde reclamanții și-au reglementat statutul legal - au fost astfel rezolvate la nivel național. Nici nu a identificat circumstanțe speciale privind respectarea drepturilor omului, astfel cum ele sunt definite în Convenția europeană și protocoalele la aceasta, care să impună continuarea examinării cauzei de către Curte.

Contact pentru presă:
Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08